

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, év-
negyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
mok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési föltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

9 óra	9 ft o. é.
félévre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy óra	1 „ „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.
Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztő-
ség, Demjén László ur könyv- és Keresztessy Pál
ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztő-
séghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősege.

Az országos közgazdasági gyűlés előértekezlete.

Pest, márczius 23. 1872.

Tisztelt szerkesztő ur!

(D.) Megígértém önnek, hogy a most ülésező or-
szágos közgazdasági gyűlés működéséről értesíteni fo-
gom, megígértém és... de többet nem mondok: ime a
levél.

Tehét ma volt az a nap, midőn az első magyar
közgazdasági gyűlés az országos iparegyesület helyisé-
gében benyújtá jegyét a holnapi közgyűlésre. Egy költő
egyetlen dithirambusokban öntén ki ez alkalommal lel-
két; de még a felhőkbe: nem való lélek is magasabb
rezgésbe jön a gondolatban: megint egy hódító lépés
melyet a magyar életrealitás a mivelődés harcozmeze-
jén tett.

Talajdonképen azonban olyanféle helyzetben va-
gyok mint a Mahomed koporsója, különirányú erők huz-
nak jobbra is balra is, hogy csak úgy libegek valami ha-
tározatlan középponton. És ennek, mint mindenek, a vilá-
gon, oka van.

Első magyar országos közgazdasági gyűlés!
Legalább is úgy hangzik, hogy Lónyay, Kautz.
Csényery, Falk stb. És mindezek közül egyetlenegy sem
volt jelen, legalább a mai előértekezleten nem, alkal-
masint holnap és aztán sem.

És ennek megint meg van a maga oka.
Az egyik azt mondja, hogy a gyűlés kezdeménye-
zése olyanoktól származik, a kik utoncok, „süldők“ és
a veteránokkal tiszteletlenül bántanak; a másik azt gon-
dolja, hogy az egész gyűlés csak olyan tüntetésféle bizo-
nyos maradi emberek ellen; sőt olyan lángész is akad,
a ki pártisinezetet és pártczélokot tulajdonított a gyű-
lésnek. A gondolat vámmentes, azért hát csak hadd men-
jen a maga útján, hanem annyi szent, hogy szerencsétlen
flótás nép vagyunk mi. Minden a világon a tudomány, a
mivelődés, a közjó, szóval: minden személyes ámbitiók-
és párttorzalkodásoknak lesz martalékjává!

TÁRCA.

A fénynyomatról.

A múlt év egyik havában, e becses lap valamelyik
számában ígértém, hogy a „Kol. Köz.“ tisztelt olvasói
ez év első napjaiban a tényképeszet egyik nagybbszerü
haladásával fogom megismertetni. Hogy adott szavam be-
váltását mostanig nem tejesithetém, ebben tölem nem
függő akadályok hátráltattak.

Mielőtt igénytelen értekezésem megkezdéném, en-
nek czélját néhány vonással óhajtanám érinteni.

Minden tekintetben a haladás korát éljük: s ezért
figyelmünk előtt elsiklani nem szabadna hagyunk semmi
oly nemü találmányokat, különösön melyek általánvéve
mindentü közzigyelem tárgyává válnak. Ezáltal szakkép-
zettséget, ha nem is, de fogalmat azokról mindenesetre
nyerve, haladnánk a korral; haladni előre pedig nekünk
vajmi szükséges! De vajon értekezésem tárgya kiér-
demli-e a figyelmet? Ezt csak miután végig olvasta, ha-
tározhatja meg a n. t. olvasó.

Ha egy kissé figyelmesek akarnánk lenni, úgy
kisebb-nagyobb fényképeszeti jelenségekkel találko-
zhatnánk naponta úgy lakásunkban, mint künn a szabad-
ban. A számtalanok közül csak kettőt hozok itt fel.

Ha huzamos időn túl a szobánk falán függő aczél-
vagy könyomatot levesszük megvizsgálás végett, ha az
vékony fényő-deszka által szorítottat keretébe, ennek
egyik lapján, a mely közvetlen a kép hátulját érinté, egy
gyenge nemleges (Negatív) képet pillanthatunk meg, a
mely hű mása aczél-vagy könyomatunknak.

Ha kerteinkben járva, valamelyik almafán egy
lejjebb függő piros gyümölcsön levelet látnánk reáta-
padva, emeljük fel róla: s ekkor a gyümölcs piros olda-
lán a levél másolatát szemlélhetjük. Most, ha egy kevés
gyakorlati ügyességgel birunk, az imént előadott két je-
lenséget módosítva, általuk magunknak nem éppen ha-
szontalan mulatságot szerezhethetünk. — Lássuk csak:

En jámor „provincziális“ teremtet rá sem gondol-
tam volna, hogy néhány fővárosi ember „balek“-nek
fogjon egy egész országot, „közgazdasági gyűlést“ hívjon
össze csak a végett: hogy mi mindnyájan segítségünk bár
tudunkon kívül demonstrálni Kautz és társai ellen; mi-
óta azonban figyelmeztetve lettem, hogy az indítványo-
zók nagyobb száma czélzatossan kiszemelt emberekből
áll: egy kissé nállam is rázni kezdi fejét a jóhiszem.
Megléhet azonban, hogy az egész mese csak mese, hol-
nap megvállik abból, hogy kijön-e a közgyűlésre, ki nem.
No de a holnap nem mára tartozik, hát szóljunk a
márról.

Délután 6 órakor „előledges értekezletre“ gyűl-
tünk össze az országos iparegyesület helyiségében. Le-
hettünk valami 60—70-en.

Kérem ne csináljon hosszú arcot, ez nem balol-
dali országos mulatság sippal dobbal, fátylával és kongó
torokkal. Ide azok jöttek a kiket a tudomány és élet ko-
molyága vonz. Ilyenek pedig, kivált szakemberek nem
akadtak hazánkban uton-utfélen, Eddig 180-an vannak
előjegyezve és több mint valószínű, hogy 200-ig kifutja
a tagok száma a holnapi közgyűlésen. A ma esti talál-
kozás arra való volt, hogy ismerkedjünk egy kicsit egy-
mással és hogy átvegyük az alapszabályokat; mert az
észrevételek és véleményárványlatok előleges közlése
könnyít a holnapi tanácskozás menetén és a mi fő, idő-
nyereséget ad.

Hunfalvy János az ideiglenes elnök Mudronynyal
felolvastatta az alapszabályokat, melyekhez aztán töb-
ben hozzászólottunk. Aprólkos változtatások mellett az
alapszabályok egészben véve alkalmasaknak találtattak,
a holnapi közgyűlés majd megadja hozzájuk a szente-
sítést.

Ezután a közgyűlés és szakosztályok hivatalaira
történtek a jelölések. Elnöknek egy szóval, Hunfalvy
Jánost, alelnöknek tekintettel a vidékre Kodolányit emle-
gették. I-ső szakosztályi elnöknek Volny, II-ik sz. e.-nek
Korizmic, III-ik sz. e.-nek Weninger jelöltetett ki.
Jegyző- és más alsóbbbrangu istenségekről a következő
tudósításomban fogok írni. Holnap tehát — a tűzbe!

Az országházból.

Pest, mart. 23.

Két hete ide s tova beszélgetés után végre teg-
nap elfogadta a ház a választási törvény novellájának
czimét 128 szöveg 127 elv. Ezzel azonban még nem
mésze haladtunk, mert az I. fejezet bevezetéséhez ismét
feliratta magát szövegre 25 szöveg, s ezek, időtelével
bizonyára ismét felszaporodnak felszóra.

A szöveztetelők közt első volt a mai ülésben Me-
darász József. A központi bizottság által javasolt szöveg
helyett ezt ajánlja:

„I. Fejezet: Az országgyűlési képviselőknek álta-
lános szavazat után választásáról.“ Az I. §. meg így
hangzanék: Az országnak minden bennszülött, vagy ho-

Vegyünk carmint, vagy akárminemü rózsaszín nő-
vényfészték; oldjuk fel annyi vízben, hogy általa könnyű
hig festék támadjon; ezen hig festékbe széles borz-
ecsetet mártva, egy darab fejrő irlapot aránylagosan ke-
nünk be vele. Ha megszáradt, egy akárminemü növény-
levelet vagy akár rajzot is az irlap festékes lapjára tes-
zünk, s üvegprés közé szorítva, kitesszük a napsugarára,
de úgy, hogy a levél vagy rajz felül legyen, s mindaddig
a napon tartjuk, míg ez a festéket felbontotta, s az irlap
csaknem egészen fejrő lesz.

Ekkor a prés közül az irlapot kivesszük, a leve-
let róla ledobjuk, minek hasonmását világos rózsaszín
alapon, sötétebb színben láthatjuk.

Most menjünk át a második fényképeszeti jelenség
alkalmazására.

Fekete papírból vágjunk apró betűket, s ezekből
szedjük össze akár rövid jelmondatokat, akár pedig sze-
retteink neveit. Ezen kiválasztott betűket a fán levő pi-
ros tulajdonu alma napos oldalára ragasztjuk vastag ter-
pentinnel, mielőtt pirja kifejtett volna. Gyümölcs-szedé-
sig figyelemmel kísérjük, — s ekkor, ha a sok között
egy teljesen sikerült példánnyal szeretteinknek kedves-
kedhetünk: anuk s nektünk örömről szolgál.

Óriási arányban áll ma a fényképeszet a fennebb
előadottakhoz mérve, pedig hasonló csekélynek tetsző
természeti jelenségek s szorgalmas tanulmány után, ap-
ránként ugyan, de gyorsan állította azon magas fokra a
vegylan segélyével a hatalmas emberi ész.

Veress Ferencz.

PÁRTKÜZDELMEK.

(Korrajz.)

Irtá:

Komáromy Ferencz.

VII.

1659. február 26-ikra Besztérczére ismét
összegyűltek a Rendek. A tettvágyó és nyugtalan
Rákoczyt az erélytelen és csekély népszerűségű

nosított polgára, a ki elkövetett hűségtelenség, csem-
pészkedés, rablás, gyilkolás és gyújtogatás miatt fenyté-
k alatt nincs és 20-ik évét betöltötte, választó.

Madaraszt azonnal pártolták Henszlmann J. és
Bobory K.

E vitát az esti ülésben Orbán B. b. folytatta. A
népek emelkedésének folytonosságát bizonyította. Sze-
rinte a zsarnokság által a fejlődés előbe gördített
akadályok azt ugyan gátolják, de állandón meg nem
akaszthatják s nem vezethetnek végképeni elhanyatlásra.
Hivatkozik Olaszországra, mely kétszer volt nagysága
tetőpontján, s most ismét ahoz közeledik. Ő hisz a nagy
magyar jós szavában, hogy Magyarország nem volt, ha-
nem lesz, mert egy nemzet, a mely oly dicső volt, mint
nemzetünk 1848-ban, 20 évi zsarnokság alatt annyira
nem degenerálhatott, hogy nemzeti nagy missiójáról le-
mondva némelyek szeszélyének sokáig játék-eszközévé
válják.

Orbán Balázs b. okoskodása feltűnően egyoldalú.
Maradjunk az általa felhozott példa, Itália mellett — bár
északra is tekinthetnénk s e tájról vévén hasonlatot, ez
egymaga halomra döntené a fényes légvárat.

Tehát Itália harmadszor közel nagysága tetőpont-
jához. Önmaga erejéből-e? e kérdés világítja meg a
példát. Felelet: nem. Franciaia áldozatkészség és számi-
tás, majd porosz szövetség, azután a mentő szétmar-
czangolásának hálaállansággal és közönnnyel szemlélese
ezek a piedestaltok, melyeken Itália a Capitoliumra jutott.
Ezek nélkül soha sem lett volna valami az egységes
Itáliából, a „fará dá sé“ jóslata soha se teljesült volna.

Különböben se tartanak előnkbe ilyen példákat.
Nemzeti jellegünkben nem találja fel senki a fekete há-
látlanságot, sőt inkább a bántalmakat is feledni szoktuk
s áldozatkészségünkben nem számítjuk meg azokat, kik
ellen érdekársunkat vagy barátainkat védeni lelkesülünk;
és ez így van jól; hanem, hogy az olasz rideg, lelketlen
számításból mi reánk is elérne egy kis adag — ezt be-
kell vallanunk — és ez csak is így lenne jól. Annál
inkább szükségünk van erre, mert minket nem igen emel,
istápol két nagy hatalom, mint tévé a francia és porosz
az olaszszal, hanem inkább a mi rovásunkra építik di-
csőségük, hatalmuk gyarapítását. Nekünk tehát minde-
nekelőtt önéronkre kell építeni s más hatalmak támoga-
tására edeskeveset adni: minthogy azonban ez az erő a
mai hatalmi viszonyok alatt nem igen emel,
előtt az önámítást kell kerülnünk s arra kell törekedni,
hogy nemzeti erőnk az alkotmányos szabadság nyugodt
élvezetében hatványozzuk és kerüljük az ellenségeskedés
pártusait, melyek még meglevő erőinket is nemcsak
megosztják, de azokat egymás ellen működtetvén napról
napra apasztják is egyszerre két oldalán, a mi nagyon
ellenkezik a „legnagyobb magyar“ azon jóslatával, hogy:
Magyarország nem volt hanem lesz. Mi is hisszük ezt, de
csak úgy véljük elérhetőnek, ha a szabadelvű reformok
terén folyvást építünk — nem pedig úgy, ha mindunta-
lan rombolásra törekszünk.

Barcsayval kellett kibékíteni. Meg is egyeztek a
szerint, hogy a várak és védhelyek hódoljanak meg
rögtön Barcsaynak, az erdélyi uradalmak pedig to-
vábbra is Rákoczy tulajdonai maradjanak. Barcsay
kötelezte magát a nagy urat nem ingerelni Rá-
koczy ellen, sőt kibékülése esetében a trónról le-
lépni; de valódilig azon igyekezett, hogy a trónon
akármilyen megzárulduhasson; alig is hagyta
oda a besztérczére gyűlést, rögtön folyamodott, hogy
a fényes dicsőségű és győzelmetlen nagy császár
ha elvette tőle méltatlan árva szolgájától Jenő, Lu-
gos és Káransebes végvárait, az évi adót pedig
megháromszorozta, rendelve vissza legalább a pár-
tos Rákoczy birtokában levő erdélyi uradalmakat,
melyek nélkül a fejedelmi méltóságot fenntartani s
az ország terheit és nyomorait hordozni lehetetlen
volna.

Ezen folyamodásnak lett következése, hogy
1859. május 24-én a szászsebesi országgyűlésnek
11-ik articulusa megfosztotta Rákoczyt minden
erdélyi fiscalis és magán uradalmaitól, sőt minden
erdélyi honfinak rang- és korkülönbség nélkül,
élet- és jószágvesztés büntetése alatt tiltotta meg
a II. Rákoczy György vagy edesannya Loránffy
Zsuzsánna udvarában a szolgálatviselést.

Magyarország akkori nádorispánnya a hies
Wesselényi Ferencz értesülvén az erdélyi rendek-
nek illetén végezésük felül azonnal kijelentette
határozott rosállását, s Rákoczyt, kinek ügye
iránt eleitől óta rokonszenvel viseltetett, most in-
kább, mint valaha pártolta és ellentállásra biztatta.

Rákoczy, midőn a szászsebesi végzés hoza-
tott Magyarhonban volt, végleges lemondást for-
gatott elméjében s mégis Wesselényi Ferencz meg-
találván őt, nem sok biztatásra volt szüksége, hogy
fizetett hadaival s a hozzá mindig hű hajdusággal
beindulhasson Erdélybe a fejedelemség visszafog-
lására.

Hogy Wesselényi Ferencz Rákoczyt bujto-
gatta természetesen érthető, mert a bécsi udvar-
nak érdekében feküdt a török uralom gyengítése

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr
s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: akiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és Keresztessy Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca
60. sz.) Bécsben: Haasensteint és Voglert (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seiller-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyilválti ozikkek: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

Még Orbán B. is elismerte, hogy az általános
szavazat rögtön alkalmazása veszélyes lenne, míg t. i.
a népnevelés ily szánandó állapotban van, míg a töme-
get eszközként felhasználhatják a lelkiismeretlen izgatók.
Ő csak 15 év múlva hozná be az általános szavazat jo-
gát, alkalmazván azt minden elemi iskolát végzett 20
éves férfura; de addig is az erdélyi részeken is alkal-
maztatni óhajja az 1848. V. tozok censusát.

Az általános szavazat behozatalában tehát Orbán
B. nem pártolja Madaraszt, mēd a tárgytól mindegyre
eltérő, s az elnökkel vitába bocsátkozó Vidlicskay sem
karolta fel a „tudatás“ emberének eredeti eszméjét.

A logicának fényes példáját adta ezuttal Cserná-
tony. Előbb elismeri, hogy az általános szavazatot ná-
lunk még nem lehet behozni, nem lehet „a politikailag
teljesen ki nem képzett népelemeknek a polgártársaik és
az állam fölötti határozás“ jogát kezökbe adni; de azért
„nem helyteleníti“ Madarász módosítványát, a nagy elv
proclamálását. Alig játszott ily szépen a nagy szóval,
idézi Maculay 1831-ben a reform bill tárgyalásakor tar-
tott beszédét, melyben a nagy történetész kimutatja, miért
nem fogadható el az általános szavazat Angliában.

Ha Amerikában az meg is állhat, de Európában csak
soká lesz valószínű a sufrage universelle; az egyellen
Franciaországban, a hol fennállott, nem vált a nép ja-
vára. S Csernátony még is örövendene a nagy elv pro-
clamálásának.

Csernátony elmondja, hogy Magyarországon mind-
addig meg nem adja, míg a nemzetiségi kérdés dula az
országot; majd, hogy a sufrage universelle a republi-
cával azonos, ő sem akar Magyarországon respublicát
— de azért az általános szavazat nagy elvét procla-
málni óhajtaná.

Ebből a szerfelett logicus beszédből azután azon
végre jut, hogy Madarász előbb „nem helytelenített“
módosítványát nem pártolja.

Volt még a tegnapi ülésnek egy szép cadentiája.
Csiky Sándor bebizonyította a történelem karján ha-
ladva, hogy a magyar nép nemcsak Szt-Isván alatt
meg volt érve az általános szavazatra, de már Árpád
korában, sőt Scythiában is bebizonyította éreltségét az
által, hogy Attilát választotta, a ki oly kormányzati és
bizalmi körösűleg biró vezér volt, kihez akárme-
(ha t. i. mehetne!). Utal arra, hogy Árpádot sem vá-
lasztották census szerint, s akkor nem követelték a vá-
lasztótól, hogy írni s olvasni tudjon. E hatalmas okok
alapján támogatta Madaraszt, s midőn a ház általános
derűtsége közt némelyek hangosan mosolyogtak, azt
jegyzé meg, hogy ha a kaczagóktól azt kérdené: miért
nevetnek, s azok felelnének, alkalmasint ő volna az, a
ki nevetetne.

és nyugtalanítása, hogy alkalmas pillanatban a
szent korona területének visszafoglalására föllépjen,
a mint később föl is lépett; de hogy második
Rákoczy György, ki annyi megalázódás, inség és
nyomor hosszú sorozatán vezette keresztül az
előbbi években békéhez és jóléthez szokott nem-
zetet, kinek eszélytelen politikája s az ozmán ha-
talommal folytonos ellenkezése nyugtat jövőre sem
igért, hogy ez a Rákoczy György, midőn harmad-
szor is föllép kalandos tervével az erdélyi fejede-
lemség visszafoglalására, hogy akkor is parthíveket
talál, ez tanusítja, hogy keleti fajunknál a koczkatatás
és érzélgési politika, akkor még nagyobb szerepet
játszott, mint jelenben.

De a kor uralkodó-eszméje is — t. i. a ra-
jongásig terjedő keresztény-érzület és pogány-
gyűlölet — már-már felledezni kezdett. 1664-
ben Montecucoli osztrák tábornok zászló alá az egész
művelt világ küldött önkényteseket, s a Mura vi-
zénél a kor divatos eszméje iránti lelkesültség
semmit sem tett meg a hies Küprili nagyvezér rejtent-
heten jancsárait. Hasonló lelkesültség döntötte
meg Budát, pedig a mely várbán a törökök egy-
szer befészkeltek magukat, azt fölük elvenni nagy
áldozatok nélkül nem lehetett.

Rákoczy tehát látszólag az alkotmányosságot,
a jogot és szabadságot képviselte, s ez volt a
nimbus, mely pártot teremtet, míg Rhédey a sza-
badválasztáston ejtett első osztorba volt, Barcsayt
pedig mellözésével a formáságoknak is egyenesen
a gyűlölt pogányság, az ozmán-kényuralom tolt
az országra.

Barcsaynak nem is volt sehol megállapodása,
állása, midőn Rákoczy belépett az országba. A
Keresztessy-mezőről Fejérvára, Fejérvárról Dévára, s
innen a Maros völgyén kifelé, a temesvári török
táborba vonta vissza magát.

Második Rákoczy György, mint láttuk, har-
madszor is, bár rövid időre, Erdély fejedelme lett.
Maros-Vásárhelyen, 1569. sept. 25-én történt
innepélyes beiktatása.

A pártelubb küldöttek értekezéséről.

Pest, martius 22-én.

— A 18-as bizottság, melyet a három pártelubb küldött ki a „kiegyezési” kísérlet megélére, a mai nappal egyelőre befejezte működését. Csak néhány ténny akarunk fölemlíteni.

E második kiegyezési kísérletre a kezdeményt Jókai és husz elvtársa tette. Hogyan fogadtatott ez a baloldali körben, bizonyíthatja az is, hogy Jókai, a kezdeményező, a baloldal által kiküldött 9-es bizottságba be sem választatott. A Deák-pártot loyaltitása kényszerítette az egyezkedésre, bár a jobb oldalon is voltak eleget, kik e kísérletet — az ellenzék taktikáját ismerve — előre sikertelennek tarták. És ime ez utóbbiaknak volt igazuk.

A parlamentarizmus többség alkudhatik a kisebbséggel, de a compromissum kevés sikert ígér, midőn a kisebbség erőszakhoz folyamodik, mit sem ad a parlamentarizmusnak, csak a szenvedélyre hallgat.

A baloldal a jobboldaltól egységes czimén feltétlen önmegadást követelt. Midőn a jobboldal kész vala parallel üléseket tartani, azon feltétel alatt, hogy legelőbb az ötévi mandatum tárgyalassék, a baloldal azt el nem fogadta, s a választási törvényjavaslat felett folyván az eszmecsere, csak az azon módosításokat akarták: az ellenzéki 9-ek elfogadai, melyeket a baloldal ajánlott.

A 18-as bizottság tárgyalásait, Tisza Kálmán távolléte késleltette. Táviratilag hívták őt Pestre, közreműködésével négy pontot állapítottak meg, melyeket a pártconferentiák elé is terjesztettek. E négy pont rövid tartalma vala: mely concessióra hajlandó a jobboldal, ha a baloldal az öt évi mandatumot elfogadja, — s mely concessióra hajlandó a baloldal, ha a jobboldal az öt évi mandatumot elveti? A jobboldal föltétlenül már a korábbi értekezletekben tudatá, a baloldal Tisza K. dictatumára, az öt évi mandatum elejtését conditio sine qua non-nak jelentette ki és a választási javaslatot csak is a baloldali módosításokkal tartá elfogadhatónak. A 18-as bizottság ma reggeli ülésében ezt constatálta, feloszlott. A baloldal úgy magyarázza az egyezkedést, hogy a jobboldal mindent engedjen, ő meg semmit, vagy is egyszerűen hajolják meg a többség a kisebbség akarata előtt. Némelyek még most is hisznek egy compromissum létrejöttében: a választási tvjavaslatot hiszik elfogadhatni, vagy a reformjavaslatok tárgyalására remélnek utat nyitni. A közel két ünnepen a pártok között magán uton folytattnak a tárgyalások csak a nagy hét első napjaiban fog a koczka végre eldőlni.

Különbön az ország látta, mi történt és kik által a parlamentben, a Deákpártnak nem kell a közvélemény pressiójától tartania. Pártunk eddigi eljárásához bizvást főkönszénvét. Az eddigi compromissum-ajánlatokat visszautasítani hiba lett volna, azok is helyesen cselekeszenek, kik még most is a compromissum előmozdításában fáradoznak, mert czéljuk letörölni azon homályt, mely parlamentarizmus hírnevünkre tapadt a baloldal megmondolatlansága által, e törekvés magasabb érdekeket tart szem előtt s így méltó a többséghez, bár nem sok eredményt ígér.

Legujabb táviratok.

Páris, martius 23. A „Bien Public” egy cikke megezőfolja a kül-szövetségre vonatkozó híreket, — s ezeket mondja: Az összes hatalmak nagyon tartózkodó magaviseletet tanusitnak; ovatosan kerülnek bármely kéjelmelességet és élénken kívánják a békét. Franciaország sonkít sem fenyeget; mig Németország nem gondol a Franciaország belügyeibe való beavatkozásra. A tény csak az, hogy Porosz- és Olaszország a politikai és vallási érdekek tekintetében egyetértének. A romai kérdést senki sem képes megoldani; csupán Franciaország fáradozik azon, hogy az Olaszország és a pápa közti viszonyokat elviselhetőkké tegye.

Páris, mart. 22. este. Az orvosi tanodában ismételve előfordult rendtelenségek miatt Dolbeau tanár előadást további intézkedésig betiltattak. — Egy távirat a kalmából, melyszerint Oroszország Sebastopolt ismét fel akarja építeni, — írja a „Courier de France”. Ez nem a mi dolgunk.

A midőn Thiers Európát beutazta, és a hatalmakat beavatkozásra kérte, ekkor Oroszország élénkebb és tevékenyebb rokonszenvet tanusított irántuk, mint Angolország, mely kétségbe van, hogy elhitesse velünk, hogy nem vagyunk kötelesek a keleti politikára vonatkozó elébbeni zsinórmértékünket megtartani.

Ha bele kellene avatkoznunk, ez csak azért történne, hogy Oroszországot a maga követeléseiben felbátorítsuk. — A frankfurti szerződés szétléte a párisi egyezményt.

Berlin, mart. 23. A birodalmi kancellár 400,000 tallért indítványozott a szövetség-tanácsban megszavaztatni a bécsi vitágkiállításra; ez összegből 50,000 tallér az 1872-ki, és a maradék az 1873-ki budgetbe lenne felveendő.

Berlin, mart. 23. A követházra a kerületi rendtartást, névszerinti szavazásba 256 szóval 61 ellen elfogadta; a lengyelek nem szavaztak.

London, mart. 23. A felsőházban Granville Derbynek az Alabama-kérdésre vonatkozó interpellatiójára ugyanoly értelemben válaszol mint Gladstone szerdán az alsóházban. Angolország és Amerika kormányait azon óhajta lelkesíti, hogy barátságos egyetértés jöjjön létre. Hiba lenne — ugymond — a szerződés fentartására való kilátást meggondatlan szavak által koczkaztatni.

Lapszemle.

A „P. Lloyd” nézete szerint, a két országgyűlési párt, a compromissum feletti alkudozásoknál, nem ugyanazon jogi állást foglalja el. A többség a parlamentarizmus elvét védi, melyet a bal alás, s melyet semmi áron sem szabad feláldozni, a minoritás semmi elvet sem véd és csupán a házrendből s a kormány azon hibából, hogy egy fontos törvényjavaslatot későn terjesztett elő, merít némi formális jogot. Ha tehát a jobboldal enged, magát a parlamentarizmust adja fel; ellenben a bal, ha engedményeket tesz, ezzel csak azt fogja bizonyítani, hogy a parlamentarizmus elvét magasabbra becsüli azon ideiglenes és kétes előnyökénél, melyeket egyedül a véletlennek köszönhet. Engedjen tehát az oppositio, mert más módon a kiegyezés nem gondolható. A majoritás ezt annál könnyebben elviselheti, mert bizonyos benne, hogy az új választások után ismét többségben leend.

A „Reform” keserű szavakkal vázolja, mi szokott az államokban a meghasonlás szomorú következménye, lenni, utal Németország, Italia s Lengyelországra, de — ugymond — Magyarországon is beállott a meghasonlás, melyet a Tiszaszálbál párt előidézett. Ezen párt az ellen mit a nemzett többsége alkotott és mire hűséget fogadott a királynak s mit új választással is megerősített megsemmisítő harcot folytat. Ez, ugymond, törvényellenes, nemzet-veszélyeztető, — ez által a magyar parlament tekintélye tönkre tétetik, a magyar állam ereje elszibbasztatik és az orosz, belgrádi és cseh bűjtogatásokat elősegíti. — Ezen meghasonlás elleni egyedüli óvszerül a küszöbön álló választásokat jelöli meg, melyek megmenethetik a hont, de el is vesztethik.

A „Pesti Napló” közli a bécsi politikai körök hangulatát a magyar képviselőházban történetéről. Már több részről volt alkalom ezzel megismerni ezen a magyar parlamentről való jó hangulatnak, illetve nyilatkozatnak főbb momentumából kiveszszük, hogy a magyar parlamentben történet halomra döntik azon nézeteket, melyek eddig Magyarországról fennállottak. A „Pesti Napló” bécsi tudósítja ezen események alapján állítja, hogy Magyarország ezentúl vagy éppen nem vagy csak nagy nehezen játszhatja tovább azon szerepet, melyet az utolsó négy esztendőben játszott; — azt hiszi, hogy Magyarországnak s a magyar kormánynak és parlamentnek prestige fölfelé szenvedett az utolsó napok eseményei alatt. Ha nem lehetett szilárd alapokra fektetni az egész monarchiát, legalább consolidálva volt Magyarország, itt erős vala a kormány és az azt támogató többség meginagatlan, Magyarországot, bizonyos nymbus vette körül. A „Pesti Napló” figyelmeztet a cseh mozgalmakra, és ellenzékünkre, mely a nálunk megingatott alapot felhasználja, — a cseh agitatio a pesti eseményekből meríti erejének javát. Szóval, a magyar parlament, a magyar állam oly elemeket hoz felszínre, melyeknek nem örülhet Magyarország, de nem örülhetnek a bécsiek sem.

azon föltevést, hogy Frigyes Károly egy osztrák-német-orosz (1) szövetség létrehozása végett ment volna Rómába. Ily szövetség, — legalább a mi Német- s Olaszországot illeti — melyek érdekei azonosak, bármily pillanatban megkötethetnek s nem szorul hosszas előzményekre. Sokkal valószínűbb ennél fogva, hogy a porosz herceg Thiers hibáit felhasználja, ki tulszárnyaltatni engedte magát a ravasz német birodalmi kancellár által, csupán ben-sőbbé akarja tenni a viszonyt és szövetséget, biztosítani Németországnak bizonyos már előre látott és valószínű eshetőségekre.

KÜLFÖLDI HIREK.

A „National” egy beszélgetést közöl, mely közelebb Thiers és az angol aristokratia egy tagja közt folyt le. A köztársaság elnöke a beszélgetés alkalmával azon eszméket fejtegette volna, hogy miként lehetne a mostani nehéz helyzetből kivergődni és egy észszerű többséget teremteni. Az elnök ezt a kamara részszerinti megújítása által vélne elérhetőnek, úgy, hogy 250 tag sorshuzás után kilépne a képviselőházból, s helyeik új választás után töltetnének be. Az erre vonatkozó törvényjavaslat beadását a jelenleg folyó budgettárgyalások miatt szükségképen el kell halasztani; de Thiers reményli, hogy a dolog júliusig létesíthető lesz. A nemzetgyűlés részleges megújításával együtt egy második, 250 tagból álló kamara föllállítását is tervezi, mi által a köztársaság megszilárdíthatná, s meghiúsulna azon pártok reménye, melyek a jelenlegi államforma örökségére számítanak.

London, mart. 22. Azt állítják, hogy Granville válasza az amerikai jegyzékre ragaszkodik a közvetlen károk elutasításához, és azt javasolja, hogy a genfi választott bíróság elé egy megállapított idő alatt ellenemlékirat terjesztessék, a nélkül, hogy ez a két kormány magatartásának a közvetlen károk tekintetében praecjudicálhatna.

Róma, mart. 21. Az „Italia” egy cikkében egy bécsi lapnak ama hírét fejtegetve, mely az Austria elleni állítólagos olasz-német szövetségről szól, ezeket mondja: Egy ily szövetség észellenes lenne, e hír a valószínűség minden jelét nélkülözi.

Berlin, márcz. 22. Az itteni rendőrfőnöknél jelentkezett egy német, ki korábban Párisban lakott, s a sedáni fegyverletétel után elfogatván, Algirba vitetett, ott az idegen legióba osztottat és nehéz szolgálatokra alkalmaztatott. Az illető szöke menekült Algirból, hol, mint állítja, még több száz német van fogva. — Az ügy közöltetett Bismarckkal, ki legott meglepte a kellő intézkedések.

A lembergi „Gazetta Narodowa” „Journal de Genève” értesítése után írja, hogy Levaser az orosz kormány által fel van hatalmazva, a lengyel emigransoknak teljes amnestiát ígérni és egyúttal arról is kezde-

kedni, hogy Oroszország az alatta levő lengyel tartományoknak nagy engedményeket fog tenni. — „Ha Oroszország szándéka valóban őszinte — mondja — a nevezett lap — kezdje meg ő; ha nem, akkor már tőle oly eszközökhöz nyulni, melyekről tapasztalásból már biztos lehet, hogy célhoz nem vezethetnek.

A romániai állapotok Hohenzollern Károlyra nézve aligha a legkedvezőbbek. Különösen a hadsereg hangulatáról érkeznek gyanús hírek. Így írják, hogy a Jassyban állomásozó ezred tábornoka a szokásos zászlóeszküt egy kis könyvecskében lenyomtatva terjesztette katonái közt, ez eskümintából azonban hiányzott minden, az uralkodóra vonatkozó hely. S e ténny csak Solomon tábornok egy vizsgálati körutja derítette föl; a tisztiek s a katonák hallgattak vele. A napokban katonai összekü-vésről is száryaltak hírek.

Prága, mart. 22. Kollinba és vidékére, hol a főmege küldöttségek az alkotmánypárti választókra terrorizmust kezdenek gyakorolni, tetemes katonaság fog elszállásoltatni. Mint mondják, a helytartó az ország jövendelméből ismét 21,000 frt foglalt le iskolai célokra. A feudálisok agitáló-bizottmánya felkérte a pártlapokat, hogy a további jószágeladásokat ne hirszteljék.

Délnémetország demokratikus pártjai közt élénk nézeteltérés mutatkozik a birodalommal és Poroszországgal szemben elfoglalandó magatartás tekintetében. Két nézet van fölszínen. Az egyik, s ezt a müncheni „Süddeutsche Post” képviseli, föl akarja adni a föderalizmust és az adott alapon akar a szabadelvű fejlődésre törni. A másik nézet, s ennek a stuttgarti „Beobachter”, s a „Frankfurter Ztg” a szövívői, — az ellenállást hirdeti a Bismarck keltette centralisáló áramlattal szemben. A „Frankfurter Ztg” állását a következőkben jelzi:

Az a kérdés: hogy térjünk el föderatív elveinktől, s csatlakozzunk az egységes államhoz, — részünkről nem szorul feleletre; — ha évek előtt is meg voltunk győződve, hogy a szövetséges államformában legjobban valósítható a szabadság, s legjobban ápolthatatik a fajok sajátossága, — hogy önkényi kedvteléseknek leghatályosabban e kormánytorma alatt lehet ellenállni: — ugy az események nem térítettek el meggyőződésünktől. Sőt inkább, ha nem valljuk azt előbb, reá vezettek volna.

Jelentés a Kolozsvárt felállítandó árvaház ügyében.

Folyó hó 20-án tartott br. Bornemisza Ignáczné elnökle alatt az árvaházügyi bizottság első teljes választmányi gyűlése, több tárgyai a következők voltak: 1-ször. Br. Bornemisza Ignáczné a kezdeményezés történetét rövid beszédben körvonalozván előadja, hogy még a mult év június 15-én tartott nögyeleti gyűlésbe indítványozta egy árvaház felállítását, s indítványa elnökle alatt — egy 6 tagu bizottmány neveztetett ki, melynek munkálata folyó év jan. 13-án tárgyalatván, a nögyeleti választmány nem tartá kivihetőnek az árvaház felállítását a nögyelettel hozni kapcsolatban, s ez okon indítványozott a terv önálló kivételére utasította. Továbbá jelenti, hogy az elkészült alapszabályokat — az illető minisztériumhoz — személyesen benyújtotta, s végre felkéri a jelenvoltakat a szent ügy buzgó támogatására.

2-ször. Tárgyalatván a kéregetés mikénti végrehajtása, elhatároztattott, hogy az tizedenként történjék, s minden tizedben 2 tag hajtja végre.

3-szor. Ideiglenes titkár beadván a „berlini magyar-egylet” 10 porosz tallérnyi s körösi Csoma János 1 ftnyi adományát, köszönettel fogadtatik.

4-szer. Az ideiglenes titkár és pénztárnok (Szász Domokosné és br. Huszár Jánosné) beadván lemondásukat, titkos szavazás utján két évre megválasztanak.

A választmány 1872. mart. 20-án tartott gyűlése megbízásából közli Szász Domokosné, titkár.

Kö z l e m é n y

a felállítandó árvaházra bérjött adakozásokról.

Alapítványok: 500 ft Zeyk József. 500 ft grf Teleki Károly. Össz. 1000 ft.

200 ftos alapítók: Gr. Traun Ferenczné, grf Teleki Sándorné, grf Teleki Josephine, grf Rhédey Jánosné, Kendeffy Samuné, br. Bornemisza Tivadarné, br. Vesselőnyi Béla, br. Bornemisza Ignáczné. Össz. 1400 ft.

100 ftyos alapítók: Br. Vesselőnyi Istvánné, br. Horváth Ödönné, Kendeffy Árpád, Petrichewich Horváth Kálmán, Éber Nándor, br. Kemény Domokos, Zeyk Károly, Szilvássy Béla, br. Vesselőnyi József, Szentkereszty Stephmnie báróné, br. Józsika Géza, br. Huszár Miklós, grf Bethlen Gézané, br. Huszár Ádám, br. Huszár Sándor, Szacsavay Sándor mélt., br. Józsika Leoné, br. Kemény Györgyné, grf Kornis Albert, grf Eszterházy Géza, br. Huszár Ádámné, br. Huszár Károlyné, Szász Gyuláné, Szász Gyula. Össz. 4,800 ft.

Rendes tagok 2 ft évi díjjal: Legidősb gr. Bethlen János 2 ft, Fejérváry Bánay Károly 2 ft, Szász Béláné 3 részvény 6 ft, özv. Szász Károlyné 2 ft.

Ajándékok: A „berlini magyar-egylet” ifjusága által nyújtott önkéntes ajándékok (40 porosz tallér) 16 ft 40 kr, mélt. Tisza Kálmáné 5 ft, br. Vay Béláné 5 ft, Gravedazoni Bonaventuráné 5 ft, körösi Csoma János 1 forint.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, március 26. 1872.

— A királyné, ha valami közbe nem jön, mart. 25-en este 7 óra 30 perczkor érkezik Budára. O felsége

a palota balszárnyát foglalja el, a király közelében, ki a ráczvárosra néző osztályban lakik. Gizella főhercegnő a palota jobboldalán van elhelyezve; Rudolf főherceg a középszárnyon. Husvét után az egész kir. család Gödöllőre rándul.

— A magyar keleti vasutról azt olvassuk a „M. Politika”-ban, hogy a vasutársulat folyamodására a kormány 1.500,000 ft előleget tett folyóvá, hogy a társulat addig is a munkálatokat folytathassa, míg ügyeit rendbe hozza. Az előleg a társulatnak a kormánynál levő biztosítékában találja fedezetét s az illető leiratban a kormány a társulatot tudósítja, hogy ezen előleg engedményezéséből semmi jogi következtetést nem vonhat arra nézve, hogy a kormány kötelezettséget vállalt volna a még szükséges összegek fedezésére.

— Uj postaállomás. Folyó évi április hó 1-én Nyárádött helységben Marosszékbén, újból egy magyar királyi postahivatal fog életbelépni, mely a levél- és kocsiposta fel- és leadására foglalkozand, és a hason-névű pályaudvarral naponta négyzeri küldőacz-posta-jarat által leend összeköttetésben.

— Hogy mennyire haladt Magyarország a komoly tudományok művelésében, kiteszik a pesti műegyetem követhető kimutatásából. A műegyetemnek 1746-ban 75 hallgatója volt; jelenleg 500 hallgatója van. E számok eléggé illusztrálják a roppant különbséget.

— Mileties conferentiái. A „Zastava” szerint újvidéki polgároknak egy nagy szerb conferentia megtartása czéljából márczius 17-én tartott összejövetelen Mileties a nagy értekezlet elé terjesztendő követhető pontok fölötti tanácskozások szükségességét adta elő: 1-ször vegyenek-e részt a szerbek a jövő országgyűlésen, ehhez képest bocsátkozzanak-e a követválasztásokba? 2-or ha igen, mily programm, az eddigi vagy egy megújított szolgáljon-e a követek működése alapjául? Miként szervezkedjék a párt, hogy jelöltjeit megválasztathassa? A conferentia Beeskereken tartandó meg s azt a beeskereki szerbek hívják majd össze.

— Lukács Béla jobboldali képviselőjelölt Szamosujvártól orsz. képviselővé választott 94 szótöbbséggel.

— A pesti hazai első takarekpénztár mult évi üzlete után a tiszta jövedelem 422,974 ft 86 kr. Osztalék résvényenként 300 ft. Köz- és jótékonycélokra az 1871. évi jövedelemből adtak 62,640 ft, az 1869. évi jövedelem maradákból pedig 11,100 ft. Az alaptőke szaporíttatni fog 1200 darab ezer forint részvényre befizetendő 1,200,000 ft-tal, az eddigi részvényesek többsége mellett.

— Fénylenyomatu képet mellékelünk mai számunkhoz, hogy t. olvasóink Veress Ferencz jeles kolozsvári fényképészünk ezen legujabb és nagybecsű találmányával megismerkedhessenek. E találmány értékét ugyan a feltaláló tollából folyt „Tárczak” ismertetik.

— A „Heti Krónika” előfizetési felhívását veszik t. olvasóink mai számunkkal. A lap kiadója Brody Zsigmond, s f. szerkesztője Császár Károly, de különösen a munkatársak oszt felsorolt: Falk Miksa, Pompéry János, Horváth Lajos, Pulszky Ferencz, Gréguss Ágost, Léway József, Dux Adolf, Szilágyi Sándor, Trefort Ágost, Urváry Lajos stb. stb. nevei kezeskednek arról, hogy a heti lapokat járattni szokott közönség a „Heti Krónika”-ban egy változatoss és tartalomdu politikai, nemzetgazdasági és társadalmi heti közlönyt nyerend. Ajánljuk t. olvasóink kiváló figyelmébe, pártolásába. Megjelenik minden héten egyszer, előfizetési díj egész évre 6 ft, félévre 3 ft, évnegyedre 1 ft 50 kr. o. é.

— Főolvasás szombaton márczius 23-án a muzeum egylet ig. választmánya 4-én tudományos gyűlésen a tanács ház nygtermében Finály Henrik ur tartott a pénzverésről népszerű előadást. Régészeti szempontból (archeologia) felfogott értekezését az őskori középkor pénzei bemutatásánál az illető államok pénzügyi és kereskedelmi viszonyainak vázlatával tette érdekessé. Az őskor pénzeiből figyelmet és különös érdeket ébresztet a gyűrű alakú pénzek bemutatása melyek a csere közvetítésnek első tüneményei. Az őskor talalaku pénzei a középkor lemezpénzei és ugynevezett kaja pénzek az őskori négyzetek (quadratum incultum) dombor nyomásaikkal a nagyszámu halgatóság figyelmét mindvégig feszülten tarták s ha részletlesen nem emlékeztünk meg az egész előadásról annak csak lapunk szűk tere oka.

— A tűzkár elleni állambiztosítás kérdésének tüzetes tárgyalása czéljából a belügyi, földmívelés, ipar és kereskedelmi és pénzügyi minisztériumok között értekezlet foglalkozott közéleti tartatni. Az értekező bizottság a nevezett minisztériumok küldötteiből álland s tanácskozásait a belügyminisztériumban, Ribáry József belügyi miniszteri tanácsos elnökle alatt fogja tartani. Mily fontos a megvitatandó kérdés, eléggé mutatja már az is, hogy immár több mint 20 évhatóság nyújtott be kérvényt az országgyűléshez a tűzkár-biztosítás állami-lag leendő szervezése iránt.

— Gyarmaty János, Deés városa pénztárnoka, a közkedveltségű szelid jó hivatalnok magát fölbőltötte ezen rémhír leverőleg hatott minden ösmerőseire, mi vezette e lépésre, nem tudni, mendemonda elég van.

— A petrosényi bánya egy pár mellékága — mint egy értesítés jelenti — meggyuladt. A hír megdöbentő és aggasztó ugyan, de miután csak a mellékreszekben van a tűz, bányaismerők reménylik, hogy az egés nagyobb károk nélkül elfojtható. Péch pénzügyministeri osztálytanácsos már odautazott, hogy a kormány megbízásából minden intézkedést megtehesen, hogy minél csekélyebb kárt szenvedjen az állam. Részletesebb értesülésünk még nem érkezett.

